

STAND VAN ZAKEN STIKSTOFREDUCTIE EN NATUURHERSTEL

Sinds de Raad van State in mei 2019 de Programmatische Aanpak Stikstof buitenwerking stelde, werkt het rijk aan een structurele aanpak om stikstof te reduceren, de natuur te herstellen en de vergunningverlening voor activiteiten met stikstofemissie weer op gang te brengen. Met deze mededeling schetsen we de stand van zaken, te beginnen met de inbreng van de Unie. Verder ook aandacht voor het transitiefonds, de versnellingsaanpak, de vrijstelling bouw en de natuurcompensatiebank.

INBRENG UNIE

De inbreng van de Unie richting de verantwoordelijke minister van LNV is vanaf het begin geweest:

- Ruimte voor vergunningen moet geborgd worden door uitstootverlaging enerzijds en door natuurherstel anderzijds. De doelen zijn vastgelegd in de stikstofwet die in juli 2021 van kracht werd en die naast stikstof- en natuurdoelen, de partiële vrijstelling voor de bouw mogelijk maakte (vrijstelling van emissies gedurende de projectfase).
- Een toekomstbestendig perspectief voor de agrarische sector, moet onderdeel zijn van de aanpak. In onze inbreng hameren we er op dat we in de regio immers sámen met de agrariërs naar oplossingen moeten zoeken. Niet alleen voor stikstofreductie, maar ook voor de verschillende wateropgaven.
- Maatregelen die voortvloeien uit de gebiedsgerichte aanpak, moeten in samenhang met andere opgaven (zoals waterkwaliteit) worden genomen. Waterschappen zijn daarvoor de natuurlijke gesprekspartner, die de nodige kennis van het watersysteem in de gebiedsprocessen zullen inbrengen.

Deze standpunten zijn eerder al in verschillende bestuurlijke commissies, via ledenbrieven en via het fiche “reactie stikstof in coalitieakkoord nieuwe kabinet” met de vereniging gedeeld en besproken.

INSTELLINGSWET TIJDELIJKE WET TRANSITIEFONDS LANDELIJK GEBIED EN NATUUR

Met de “Tijdelijke wet Transitiefonds landelijk gebied en natuur” (in de volksmond het stikstoffonds) creëert het kabinet een zogenaamd begrotingsfonds. Om de doelen in 2030 voor natuur, stikstof, water en klimaat te halen wil het rijk de zekerheid geven dat de noodzakelijke maatregelen financieel worden gesteund, zodat ze kunnen worden gepland, uitgevoerd en effect hebben. Hiervoor heeft het kabinet € 24,3 miljard gereserveerd tot 2035.

In de consultatiefase van de instellingswet is de Unie als medeoverheid actief betrokken door het rijk. Ook heeft de Unie een ambtelijke inbreng geleverd. De inbreng van de Unie en de reactie van het rijk op de verschillende zienswijzen, staan in de bijlagen WWS 22-38b en c bij deze mededeling.

VERSNELLINGSMAATREGELEN

Om maatregelen die bijdragen aan de doelen van het NPLG (stikstof, natuur, klimaat, water, verduurzaming landbouw) nú al te kunnen uitvoeren, heeft het kabinet een deel van het transitiefonds naar voren gehaald. De provincies zijn gevraagd om maatregelen aan te dragen en hebben hierbij ook de waterschappen betrokken. Op het moment van schrijven is nog niet bekend of de door de waterschappen ingebrachte voorstellen ook worden gehonoreerd. Dit zal in september 2022 duidelijk worden. Belangrijke criteria zijn dat de voorstellen niet op een andere manier al financiële dekking hebben en dat ze in 2022 of 2023 kunnen worden uitgevoerd. Als er meer tijd nodig is dan kunnen ze alsnog meelopen in de gebiedsprocessen, en gefinancierd worden uit het transitiefonds.

STAND VAN ZAKEN VRIJSTELLING BOUW

Sinds 1 juli 2021 geldt voor alle bouwprojecten dat er geen stikstofvergunning hoeft te worden aangevraagd voor nieuwe werken die alleen in de aanlegfase stikstofemissie veroorzaken. Deze “partiële vrijstelling bouw” wordt geborgd door het reductiepad dat met de inwerkingtreding van de wet stikstofreductie en natuurherstel is vastgelegd. Onderdeel hiervan is dat ook de bouwemissies naar

beneden gaan, maar vooruitlopend daarop kunnen bouwprojecten dus zonder stikstofvergunning van start gaan. Een van de argumenten destijds was dat de bouwsector zeer weinig bijdraagt aan de stikstofproblematiek, en maatschappelijk van enorm belang is. Hierbij dacht de wetgever vooral aan projecten voor de energietransitie, waterbeheer en woningbouw.

Op dit moment staat de bouwvrijstelling onder juridische druk. Enerzijds doordat er nog weinig voortgang is op het terrein van stikstofreductie, anderzijds omdat sommige partijen de redenering van “toekomstige reductie nu alvast verzilveren”, teveel vinden lijken op de gewraakte PAS methode. In maart 2022 is de Raad van State gevraagd om een uitspraak te doen, specifiek voor het project Porthos (CO2 opslag op de Noordzee) wat gebruik maakt van de partiële vrijstelling bouw. De uitspraak van de Raad van State zou voor de zomer zijn, maar wordt nu in oktober verwacht.

Als de bouwvrijstelling sneuvelt zullen de gevolgen ook voor de waterschappen voelbaar zijn. Vanwege de zeer beperkte stikstofruimte zullen de meeste projecten die er niet in slagen om volledig uitstootvrij (dus elektrisch) te worden gerealiseerd, alleen nog via een zogenaamde ADC procedure een vergunning kunnen krijgen. Voor de compensatie wordt overigens speciaal voor projecten voor waterveiligheid de natuurcompensatiebank ingericht.

SUBSIDIEREGELING NATUUR VOOR DE NATUURCOMPENSATIEBANK

Het ministerie van LNV stelt subsidie beschikbaar voor het inrichten van gebieden met stikstofgevoelige natuur, in het kader van de Natuurcompensatiebank (NCB). Waterschappen kunnen van deze regeling gebruikmaken. De natuur die op deze wijze ontstaat, wordt toegevoegd aan het N2000 areaal en kan gebruikt worden als compensatie voor (water)veiligheidsprojecten die alleen met een ADC toets aan een WNB vergunning kunnen komen vanwege de stikstofuitstoot.

Waterschappen kunnen deze regeling gebruiken voor hun biodiversiteitsdoelen, al dan niet in combinatie met bijvoorbeeld dijkversterkingen. Waterschappen zijn ook bezig met de bossenstrategie, en veel (natte) boomsoorten zijn stikstofgevoelig. Als waterschappen bijvoorbeeld broekbossen zouden willen aanleggen in beekdalen, kunnen de kosten hiervan mogelijk worden gefinancierd uit de natuurcompensatiebank.

De regeling voor het haalbaarheidsonderzoek staat open vanaf 3 oktober a.s. Het is het eerste deel van 3 modules voor de subsidieregeling. In 2023 komen er nog modules van de subsidieregeling voor de daadwerkelijke realisatie van de natuur, en voor het beheer.

RVO organiseert ook een webinar over de subsidieregeling Natuurcompensatiebank, donderdag 22 september van 11.00 – 12.30 uur.

Meer informatie bij Dominique Blom (dblom@uvw.nl) en Anke van Houten (ahouten@uvw.nl).